

Zemřel ornitolog Pavel Vašák

Narodil se 10. 7. 1953 v Lounech, ale zanedlouho se celá rodina přestěhovala do Prahy. Zde také absolvoval gymnázium a po maturitě zahájil studia odborné biologie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Pavel v raném mládí trpěl astmatem, což mu často znemožňovalo opouštět byt. V takovýchto chvílích systematicky pročítal knihovnu. Hlavně ho zajímala díla přírodovědná, cestopisná a dějepisná. Na rozdíl od většiny svých vrstevníků přečtené nezapomínal. Měl fenomenální dlouhodobou paměť spojenou se schopností získané poznatky dávat do odpovídajících vazeb a souvislostí. I po dlouhých letech pro pobavení společnosti citoval doslova celé pasáže kupř. ze starých překladů Brehma včetně jazykových odlišností tehdejší češtiny. Právě četba v dětství a prázdninové pobyty na chatě prarodičů na kraji lesa u malé obce Markvarec na Lounsku vyvolaly jeho hluboký zájem o přírodu, zejména o ptáky. Nebylo tedy žádným překvapením, že se na Přírodovědecké fakultě specializoval na zoologii obratlovců. Jeho diplomovou práci zaměřenou na ontogenezi kachen mu vedl nejdříve Walter Černý a po jeho úmrtí Zdeněk Veselovský.

Během univerzitního studia se pravidelně zúčastňoval nejrůznějších terénních akcí, např. odchyty ptáků a jejich kroužkování či mapování výskytu a monitorování ptáčích početnosti u nás i v zahraničí. Pravidelně jsme společně jezdili na odchytové akce zaměřené na migrující populace ptáků do mecklenburského Serrahnu a na ostrov Hiddensee. Nechyběl ani na studentských výzkumných expedicích do Rumunska, Bulharska a na ázerbajdžánský Kavkaz. Již jako univerzitní student se věnoval středoškolským studentům v rámci soustředění Biologické olympiády a byl členem redakční rady Zpráv České společnosti ornitologické.

Po ukončení studia v r. 1977 nastoupil na místo zoologa do Muzea Podblanicka se sídlem v Benešově a následně ve Vlašimi, které se uvolnilo po tragickém úmrtí Františka Váni. Od r. 1992 zde 8 let působil jako ředitel. Za téměř čtvrtstoletí tu zanechal nespornou stopu. Kromě soustředěné muzejní práce byl schopen zaktivizovat řadu regionálních amatérských přírodovědců, zvláště ornitologů, k systematické terénní práci a efektivnímu sběru dat po celém Benešovsku. Výsledky však neskonzily v šuplíku, a tak mimo jiné díky jeho tvůrčím a manažerským schopnostem bylo vydáno cenné regionální faunistické dílo Ptáci Podblanicka (2006), kde byl vedoucím autorského týmu. Byl též dlouholetým členem redakční rady Sborníku vlastivědných prací Podblanicka. Po odchodu do Prahy počátkem nového milénia nejprve rok učil přírodopis a zeměpis na základní škole, a pak až do r. 2006 zakotvil jako vedoucí útvaru koncepce školství na

Magistrátu hlavního města Prahy. Mimo jiné absolvoval postgraduální studium učitelství na katedře didaktiky biologie Přírodovědecké fakulty UK v Praze. Zde se projevila jeho nesmírná adaptabilita a organizační schopnosti. Problematiku ekologické výchovy, téma do té doby na okraji jeho zájmu, dokázal pevně uchopit, velice rychle se v něm zorientovat a zakrátko získat renomé žádaného experta. Byl oblíbeným vedoucím exkurzí a kurzů v celoživotním vzdělávání pedagogů, úspěšným řešitelem národních i evropských grantů. Vytvořil řadu multimediálních pomůcek a názorných prezentací, např. v rámci projektu ekogramotnosti Příroda Chorvatska a Černé Hory. Jeho úspěšné angažmá jako přednášejícího na Pedagogické fakultě UK v Praze a Fakultě životního prostředí ČZU v Praze jen dokládá jeho kvality v této oblasti.

Nezpochybnitelně významnou osobností s nepřehlédnutelnými zásluhami byl RNDr. Pavel Vašák též v České společnosti ornitologické (ČSO). V r. 1988 převzal starost nad tehdy značně zchátralou terénní stanicí Blatec – Dívčice a během krátké doby ji přeměnil v příjemné útočiště pro členskou základnu. To by nenastalo bez entuziasmu a péle, kterými nakazil i své blízké. Okolí stanice bral jako vhodnou alternativu městského života v Praze a jezdil sem často relaxovat. Dlouhou řadu let byl aktivním členem výboru ČSO a v letech 2008–09 se stal předsedou této organizace. Jeho významným přičiněním získala ČSO své současné prostory Na Bělidle v Praze – Smíchově.

Získané znalosti a zkušenosti byl Pavel Vašák schopen zúročit jako jediný autor či spoluautor řady odborných a popularizačních publikací. Úspěšné knihy Lesní

Foto P. Dalík

ptáci a Drůbež vydalo nakladatelství Aventinum v několika jazykových verzích. Byl spoluautorem 13dílné encyklopedie Svět zvířat připravené v nakladatelství Albatros, konkrétně dvou dílů o ptácích. Zaujaly i jeho články v populárně-odborných časopisech, v Živě např. spoluautorsky Ptáčí ráj v JAR (2000, 5: 237–239) nebo Za ptáky na poloostrov Pelješac (2005, 2: 82–84).

Koníčky Pavla Vašáka se významně překrývaly s jeho profesním zaměřením. Mezi zásadní patřilo cestování. Po r. 1989 se každoročně zúčastňoval a později i sám pro kamarády organizoval finančně nenáročnou přírodovědně laděnou autobusové zájezdy do řady destinací od severu Skandinávie po Saharu. Vždy byl účastníkům schopen podávat ucelené informace o dané zemi, její historii a přírodě. Zcela ve shodě s jeho vrozeným tradicionalismem pravidelně navštěvoval Kanárské ostrovy a Středozemí. Znal prakticky vše, co tam žije, a to nejen ve volné přírodě, ale i v zahradách.

Pavel byl člověk originální a těžko přehlédnutelný. Zaujal na první pohled, na první poslech, měl nezaměnitelný mluvený i písemný projev. Jeho základem byla bohatá čeština s nenásilně zařazovanými archaismy a neologismy bez dnes běžně používaných vulgarismů. Jeho slovní obraty a spojení budily zaslouženou pozornost a řada z nich se natrvalo uhnězdila v hlavách jeho přátel a známých. Byl společlivý kamarád, vynikající společník vybraného chování, vždy neagresivní a galantní, jakoby přenesen z dávno minulých dob. Je velmi těžké zvykat si na tvrdou realitu, že 29. června 2010, o svátku sv. Petra a Pavla, měl Pavel Vašák možnost naposledy nakrmit a napojit své oblíbené dva pásovňáky a kanára.

1 Výřeček malý (*Otus scops*) působí u kmene stromu opravdu nenápadně. Snímek z článku P. Vašáka a P. Dalíka Za ptáky na poloostrov Pelješac v Živě (2005, 2: 82–84). Foto L. Hlásek